

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett berörda utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 1999/2000:1 Budgetpropositionen för 2000 (volym 1) i vad avser bl.a. utgifternas fördelning på utgiftsområden jämte motioner.

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande förslagen i budgetpropositionen och motstående motioner i vad avser ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Därutöver behandlas förslag i budgetpropositionen och motioner avseende fastighetsbeskattningen. Slutligen tar utskottet i yttrandet upp vissa motionsförslag om skattereduktion för hushållsnära tjänster, till den del dessa avser bostadsrelaterade frågor.

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 fastställs till den nivå som regeringen föreslagit. Utskottet anser att riksdagen även bör godkänna den preliminära beräkningen av denna ram för budgetåren 2001 och 2002. Motstående motionsförslag i dessa delar avstyrks.

Utskottet anser vidare att regeringens förslag angående fastighetsbeskattningen bör genomföras och avstyrker samtliga motionsförslag i frågan. Vad gäller frågan om fastighetsbeskattningens utformning på längre sikt hänvisar utskottet till den utvärdering och översyn som för närvarande pågår i två utredningar. Motionsförslagen om skattereduktion för hushållsnära tjänster avstyrks.

Avvikande meningar (m), (kd), (c) och (fp) har avgivits till förmån för förslagen till medelstildelning avseende utgiftsområde 18 samt om fastighetsbeskattningen i respektive partimotioner. Vad gäller förslagen om skattereduktion för hushållsnära tjänster har avvikande meningar avgivits dels gemensamt av (m), (kd) och (fp), dels av (c).

Utskottet

Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Inledning

Utgiftsområde 18 omfattar anslag inom delområdena plan-, bygg- och bostadsväsendet, geoteknik, länsstyrelserna, lantmäteriverksamhet samt stöd till ekologisk omställning och utveckling.

Ramen för utgiftsområdet har minskat kraftigt under de senaste åren. Förslaget i årets budgetproposition om ramens storlek för budgetåret 2000 innebär mer än en halvering i förhållande till den ram som riksdagen fastställde för budgetåret 1997. För utgiftsområdets totala omfattning har hittills en anslagspost – A 2 Räntebidrag – haft en helt dominerande betydelse. Belastningen på detta anslag har under de senaste åren minskat i snabb takt. Den främsta förklaringen till den minskade anslagsbelastningen är de sänkta räntenivåerna och den låga aktiviteten avseende ny- och ombyggnad under senare år. Ett annat anslag med stor betydelse för utgiftsområdets totala omfattning är A 4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten. Även belastningen på detta anslag påverkas indirekt av det allmänna ränteläget.

Bostadsutskottet har vid flera tillfällen framhållit svårigheterna att korrekt förutse belastningen på räntebidragsanslaget och anslaget för bostadskreditgarantierna och de konsekvenser som detta kan få för budgetarbetet. Utfallet på dessa anslag har också vid flera tillfällen kraftigt avvikit från den nivå som riksdagen ursprungligen fastställt. För budgetåret 1998 blev således belastningen på räntebidragsanslaget 1,3 miljarder kronor lägre och belastningen på anslaget för bostadskreditgarantierna 1,2 miljarder kronor högre än beräknat. Den ökade belastningen på det senare anslaget ledde hösten 1998 till beslut om kraftiga besparingar inom utgiftsområde 18.

Utskottet noterar vad gäller budgetåret 2000 att regeringens förslag innebär att ramen för utgiftsområde 18 minskas med 0,7 miljarder kronor i förhållande till den preliminära ram som riksdagen godkände våren 1999. Nedskrivningen av ramen beror främst på ett minskat beräknat anslagsbehov för Bostadskreditnämndens garantiverksamhet. Till grund för denna bedömning ligger användningen av en ny prognosmodell. Bostadsutskottet vill i detta sammanhang erinra om vad utskottet hösten 1998 (1998/99:BoU1y s. 3) anförde om vikten av tillförlitliga prognosmodeller. En missbedömning av belastningen på ett anslag kan i sin förlängning leda till konsekvenser för hela utgiftsområdet.

Utskottet övergår nu till att behandla de förslag om ram för utgiftsområde 18 som lagts fram i budgetpropositionen samt i partimotioner.

Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002

Regeringen föreslår (finansplanen punkt 6, tabell 7.1) att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 skall fastställas till 15 592 068 000 kr. Riksdagen föreslås vidare godkänna preliminära beräkningar av ramen för ut-

giftsområdet för budgetåren 2001 och 2002 (punkt 8). För år 2001 föreslås en preliminär ram om 12 282 miljoner kronor och för år 2002 föreslås att motsvarande ram skall beräknas till 11 718 miljoner kronor.

Regeringens ramförslag utgår bl.a. från att utgifterna på räntebidragsanslaget fortsätter att minska och att förlusterna i kreditgarantisystemet blir lägre än vad tidigare beräknats. Införandet av ett bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet senareläggs ett år till år 2001. Det statliga räntestödet för reparation och underhåll (RBF-stödet) betalas inte ut år 2000. Byggforskningen föreslås få en förstärkning med 50 miljoner kronor per år under treårsperioden.

Förslag till andra nivåer för ramen för utgiftsområde 18 läggs fram i partimotioner (m), (kd), (c) och (fp).

Moderata samlingspartiet föreslår i sin partimotion 1999/2000:Fi209 yrkande 8 att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 fastställs till ett belopp som är 1 287 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget. För budgetåren 2001 och 2002 föreslås i motionens yrkande 10 en preliminär ram som är 2 337 respektive 2 960 miljoner kronor lägre än vad regeringen förordat. Besparingen avses uppnås genom nedskärningar på ett flertal områden. De största besparingarna avser räntebidragen, bostadsbidragen samt en avveckling av stödet till de lokala investeringsprogrammen.

Kristdemokraterna föreslår i sin partimotion 1999/2000:Fi210 en utvidgning av ramen med 230 miljoner kronor vad gäller år 2000 (yrkande 4). För budgetåret 2001 föreslås en minskning med 761 miljoner kronor och för år 2002 en minskning med 670 miljoner kronor (yrkande 5). Besparingar görs på räntebidragsanslaget och stödet till lokala investeringsprogram. Samtidigt föreslås ett ökat anslag till bostadsbidrag samt en satsning på inomhusmiljön i skolor och bostäder.

Förslagen för utgiftsområde 18 i Centerpartiets partimotion 1999/2000:Fi211 yrkandena 11 och 12 innebär att ramen bestäms till ett belopp som är 665, 1 400 respektive 1 100 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit för budgetåren 2000–2002. Bakgrunden till förslagen kommenteras inte närmare i motionen.

I Folkpartiets partimotion 1999/2000:Fi212 yrkande 4 föreslås att ramen för budgetåret 2000 bestäms till ett belopp som är 3 058 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Enligt yrkande 6 bör den preliminära ramen för åren 2001 och 2002 fastställas till belopp som är 3 015 respektive 2 690 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget. Förslagen utgår från lägre utgifter för bostadsbidrag, räntebidrag samt för vissa myndighetsanslag. Vidare föreslås att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram avvecklas.

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och i partimotionerna om ramar för utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande – åren 2000–2002 kan sammanfattas i vidstående tabell. Förslagen i partimotionerna redovisas som avvikelse från regeringens förslag. Beloppen anges avrundade till miljoner kronor.

	2000	2001	2002
Regeringen	15 592	12 282	11 718
(m)	-1 287	-2 337	-2 960
(kd)	+230	-761	-670
(c)	-665	-1 400	-1 100
(fp)	-3 058	-3 015	-2 690

Bostadsutskottet vill vad gäller förslagen om ramen för utgiftsområde 18 anföra följande.

De förslag till ram för utgiftsområde 18 som förs fram i de aktuella partimotionerna utgår samtliga från att kraftiga besparingar genomförs på anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringsförslaget. Den utökade ram för budgetåret 2000 som föreslås i Kristdemokraternas partimotion orsakas av att en minskning av barnbidragen växlas mot en utökning av bostadsbidragen. Samtidigt utgår även detta ramförslag från att kraftiga besparingar genomförs på ett flertal andra anslag inom utgiftsområde 18.

Utskottet tar i detta yttrande inte ställning till fördelningen på enskilda anslag inom utgiftsområdet men vill ändå peka på de allvarliga konsekvenser på bostadsmarknaden som besparingar enligt vissa av motionsförslagen kan ge upphov till. Besparingarnas närmare innebörd framgår visserligen endast till viss del av de nu aktuella partimotionerna, men kan vad gäller fördelningen på anslag utläsas av de kommittémotioner som bostadsutskottet skall bereda senare i höst.

Förslagen i partimotionerna (m), (kd) och (fp) utgår således från att en nedskärning av räntebidragsanslaget med upp till 500 miljoner kronor genomförs under budgetåret 2000. Utskottet vill framhålla att ett genomförande av dessa förslag framför allt skulle innebära krav på höjda hyror i den del av bostadsbeståndet som redan i dag har de högsta boendekostnaderna. Nedskärningen skulle inte minst drabba bostäder i de s.k. krisåtgångarna. De förslag till förändringar inom fastighetsskattesystemets ram som vissa partier hänvisat till skulle inte kompensera för bortfallet av räntebidrag i dessa fall. I fråga om hyreshusen föreligger inte några förslag om lägre fastighetsskattenivå för inkomståret 2000 än vad regeringen föreslagit.

Utskottet vill vidare framhålla att vissa förslag till anslagsbesparingar i de aktuella motionerna i praktiken är ogenomförbara. Därmed brister även de ramförslag som utgår från dessa besparingar helt i realism. Exempelvis föreslås i Folkpartiets motion att stödet till lokala investeringsprogram avvecklas och att inget anslag för ändamålet beviljas för budgetåret 2000. Detta anslag avser emellertid till största delen redan beviljat men ännu inte utbetalat stöd. En total avveckling av anslaget för budgetåret 2000 skulle således medföra att staten inte kan fullfölja redan gjorda åtaganden. Folkpartiets ramförslag bygger vidare på mycket kraftiga nedskärningar av vissa myndighetsanslag redan budgetåret 2000. Exempelvis förutsätts att anslaget för Boverket kan skäras ned med 50 miljoner kronor under detta år, dvs. en anslagsminskning med omkring 40 %. För en myndighet vars anslag till största delen avser

personalkostnader är en så stor nedskärning under närmast kommande budgetår givetvis helt orealistisk om gällande trygghetslagar och avtal skall följas.

Sammantaget torde Folkpartiets ramförslag för budgetåret 2000 behöva revideras med över en miljard kronor enbart för att tillgodose kravet på budget-teknisk genomförbarhet. Även Centerpartiets ramförslag utgår från nedskärningar av anslaget för stöd till lokala investeringsprogram som skulle medföra att redan beviljat stöd inte kan utbetalas.

Bostadsutskottet kommer senare i höst att ta ställning till förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Det kan emellertid redan nu konstateras att de ramförslag som lagts fram i partimotioner inte bör läggas till grund för utskottets vidare arbete. Utskottet avstyrker således dessa förslag i motionerna Fi209 (m), Fi210 (kd), Fi211 (c) och Fi212 (fp). Regeringens ramförslag avseende utgiftsområde 18 budgetåren 2000–2002 tillstyrks.

Fastighetsbeskattningen

Bostadsutskottets yttrande behandlar de vid riksmötet väckta förslagen om fastighetsbeskattningen som berör 2001 års taxering (inkomståret 2000).

Regeringen har föreslagit att skatten i fråga om hyreshus (bostadsdelen) vid beräkningen av fastighetsskatt vid 2001 års taxering skall beräknas på det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden. Några av de motionsförslag som avser underlaget för fastighetsskatten vid 2001 års taxering omfattar att underlaget skall frysas på nuvarande nivå jämte att hälften av markvärdet skall undantas från uttag av fastighetskatt. Det gäller bl.a. Moderata samlingspartiets partimotioner Fi209 och Sk318 yrkandena 10 och 12. I ett par andra motioner föreslås att fastighetsskatten skall beräknas på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr. Sådana förslag framförs i bl.a. Kristdemokraternas partimotioner Fi210 och Sk325 yrkande 16.

Regeringen har vidare föreslagit att fastighetsskattesatsen sänks för hyreshus (bostadsdelen) vid 2001 års taxering från 1,3 till 1,2 %. På bostadsdelen för hyreshus som har värdeår 1989 eller 1990 föreslås att endast halv fastighetsskatt skall utgå vid samma taxering. I Centerpartiets partimotion Sk324 yrkande 26 yrkas avslag på regeringsförslaget med hänvisning till att det endast är en tillfällig lösning med begränsad effekt. De övriga motionsförslag som avser skattesatsen vid 2001 års taxering innebär att fastighetskatten för småhus skall sänkas till 1,2 %. Det gäller bl.a. i Moderata samlingspartiets partimotioner Fi209, Bo206 yrkande 7 och Sk318 yrkande 9.

I några motioner tas upp frågan om fastighetsskatt för de fastboende i attraktiva områden omfattande att förslag bör tas fram som skall minska fastighetsskatteuttaget vid 2001 års taxering. Förslag med denna innebörd återfinns i Centerpartiets partimotioner Fi211 och Sk324 yrkande 27, som också omfattar ett krav på retroaktivitet för inkomståret 1999, samt Folkpartiets partimotion Fi212 och motion Sk327 (fp) yrkande 18.

Bland de frågor som inte tillhör bostadsutskottets eget beredningsområde men som ändå är av utomordentlig betydelse för bostadspolitiken och samhällsplaneringen utgör de om fastighetsbeskattningen några av de viktigaste.

Detta gäller särskilt skattens inverkan på boendekostnaderna och neutraliteten mellan de olika upplåtelseformerna.

En översyn och utvärdering av regelsystemet för fastighetsbeskattningen pågår för närvarande. I mars 1997 förordnade regeringen en särskild utredare som har till uppgift att se över förfarandet vid fastighetstaxeringen (Fastighetstaxeringsutredningen, dir. 1997:36). Under våren 1998 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté som skall se över och utvärdera reglerna om fastighetsskatt m.m. (Fastighetsbeskattningskommittén, dir. 1998:20). Kommittén har hittills, med förtur, tagit ställning till frågan om en undantagsreglering med sikte på fastighetsskatten för permanentboende i attraktiva områden, vilket skett i delbetänkandet SOU 1999:59, Begränsad fastighetsskatt. Betänkandet har remissbehandlats och är nu föremål för vidare beredning inom Regeringskansliet. Både Fastighetstaxeringsutredningen och Fastighetsbeskattningskommittén förväntas bli klara med sitt arbete under innevarande riksmöte.

En allmän fastighetstaxering av hyreshusen kommer att ske nästa år. Regeringens förslag beträffande underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering avser att fastighetsskatteuttaget för hyreshusen inte skall öka till följd av den nämnda fastighetstaxeringen. Utskottet ställer sig av inte minst bostadssociala skäl bakom detta förslag. Till bilden hör, vilket regeringen också anger i motiveringen till sitt förslag och som framgår ovan, att frågan om fastighetsbeskattningens framtida utformning är föremål för två utredningars arbete. Vidare finner utskottet skäl att ställa sig bakom regeringens förslag med avseende på taxeringen år 2001 om sänkt fastighetsskattesats för hyreshus och om de speciella regler som skall gälla i fråga om halv fastighetsskatt för de s.k. krisårgångarna. Härigenom kommer förutsättningar att skapas för lägre hyresnivåer.

Intresset för fastighetsbeskattningsfrågorna är stort både inom och utom riksdagen. Det har visat sig både i de motionsförslag som lämnats och vid de kontakter utskottet haft med bl.a. de organisationer och andra intressenter som finns på bostadsmarknaden. Motionsförslagen i fråga om de långsiktiga lösningarna avser allt ifrån att skatten helt skall avskaffas till att den skall ersättas med andra pålagor. Också i fråga om fastighetsskatten och underlaget för denna under kommande inkomst- och budgetår (2001 års taxering) varierar motionsförslagen. Med tanke på den utvärdering och översyn som nu pågår i de två nämnda utredningarna samt de överväganden regeringen nu gör i anledning av betänkandet Begränsad fastighetsskatt, finner utskottet att några förändringar av fastighetsbeskattningen utöver de regeringen föreslagit inte nu bör genomföras. Med tillstyrkan till regeringens förslag avstyrker utskottet därför samtliga motioner i fråga om underlaget för fastighetsskatten och om fastighetsskatten i övrigt med avseende på 2001 års taxering m.m. Utskottet avstår mot samma bakgrund att i detta yttrande om nästa års budget behandla de motionsförslag som avser fastighetsskattens bestånd eller dess alternativ.

Skattereduktion för hushållsnära tjänster m.m.

Skattereduktion för utgifter för reparation och underhåll samt utgifter för om- och tillbyggnad av bostadshus (s.k. ROT-avdrag) kan, under förutsättning att arbetena utförts före den 1 april 1999, medges enligt lagen (1996:725) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus. Reduktionen motsvarar 30 % av utgifterna och får för småhus inte överstiga 14 000 kr. För hyreshus och bostadsrätter gäller andra belopp. Det föreligger inte någon rätt till skattereduktion för andra hushållstjänster.

I motion 1999/2000: Sk312 (m, kd, fp) föreslås en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden, dock max 25 000 kr per år och hushåll, för ROT-arbeten och andra hushållstjänster. Liknande förslag framförs i ett flertal andra motioner, bl.a. partimotioner (m), (kd), (c) och (fp). Alla motionerna avser hushållstjänster, exempelvis tvätt, städning, omsorg och trädgårdsskötsel. Några motioner behandlar, liksom den tidigare nämnda flerpartimotionen, dessutom arbeten med underhåll och reparationer. Även i övrigt finns det vissa variationer mellan de olika motionerna, exempelvis beträffande det maximala avdragets storlek. Ett antal av motionerna synes utgå från att det föreligger rätt till ROT-avdrag för arbeten som utförs i dag.

Bostadsutskottet behandlade i betänkande 1997/98:BoU10 ett flertal motioner rörande de nu förespråkade skattereduktionerna. Utskottet erinrade härvid om att ROT-avdragen hade använts i betydande utsträckning och att detta innebar att de också i hög grad torde ha fått sin avsedda effekt på sysselsättningen. Det då aktuella regeringsförslaget om att bl.a. förlänga rätten till ROT-avdrag till den 1 april 1999 angavs vara grundat på en strävan att begränsa byggarbetslösheten under vintern 1998/99 – detta i avvaktan på att byggverksamheten skulle komma i gång under år 1999. Utskottet fann sig inte vara berett att ställa sig bakom motionsförslag om att införa någon form av permanent skattereduktion för byggnadsarbeten eller andra hushållstjänster och ansåg att denna fråga borde bedömas i ett större skattesammanhang. Utskottet finner inte skäl att nu inta en annan ståndpunkt. Motionerna avstyrks.

Stockholm den 21 oktober 1999

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Carina Moberg (s), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c), Yvonne Ångström (fp) och Harald Bergström (kd).

Avvikande meningar

1. Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002 börjar med ”De förslag” och slutar med ”2000–2002 tillstyrks” bort ha följande lydelse:

Bostadsmarknaden präglas fortfarande till stor del av de system för reglering och detaljstyrning som byggdes upp under ett långvarigt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Genom den avreglering som inleddes under den borgerliga regeringsperioden togs visserligen betydelsefulla steg mot en minskad statlig och kommunal styrning av boendet, men dessa åtgärder har på flera punkter kullkastats sedan år 1994. Det senaste exemplet på regeringens önskan att på nytt öka styrningen av bostadssektorn är de regler om sanktioner som nyligen införts mot kommuner som önskar sälja hela eller delar av sina bostadsföretag och ge hyresgästerna möjlighet att förvärva sina bostäder.

Regleringen av bostadssektorn och den internationellt sett mycket höga beskattningen av boendet har medfört att vi i Sverige betalar mer för boendet än i något annat jämförbart land. Höga skatter på både inkomster och boende leder till att alltmer av den disponibla inkomsten går till boendekostnader. Ett genomsnittligt hushåll använder nästan en tredjedel av inkomsten efter skatt till boendet. Enbart fastighetsskatten motsvarar en månadshyra av tolv.

Bostadsutskottet anser att utgångspunkten för de bostadspolitiska besluten under de närmaste åren, och därmed även för de nu aktuella budgetbesluten, måste vara att bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan, inte av subventioner, detaljregleringar och politiska ingrepp. Utskottet kan konstatera att denna inriktning ligger till grund för de förslag om ram för utgiftsområde 18 under budgetåren 2000–2002 som läggs fram i Moderata samlingspartiets partimotion 1999/2000:Fi209. Enligt dessa förslag ger en successiv avveckling av fastighetsskatten utrymme för en avveckling av räntebidragen. En bred avreglering av bostadsmarknaden bidrar bl.a. till att kostnaderna för Boverket och övrig bostadsadministration kan begränsas. Bostadsbidragen renodlas för att endast gå till barnfamiljer och växlas på sikt mot sänkt skatt. Stödet till lokala investeringsprogram avvecklas genom att nya bidrag inte beviljas.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det nu anförda Moderata samlingspartiets partimotion 1999/2000:Fi209 yrkandena 8 och 10. Regeringens förslag, liksom övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002

Ulf Björklund (kd) och Harald Bergström (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Ramen för utgiftsområde 18 för

budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002 börjar med ”De förslag” och slutar med ”2000–2002 tillstyrks” bort ha följande lydelse:

Bostaden och boendemiljön har en central roll för människors livsvillkor. Trygghet och valfrihet i boendet är en viktig välfärdsfråga. Människors skiftande önskemål och behov av bostäder i olika skeden under livet måste kunna tillgodoses till rimliga kostnader. Detta är några av de grundläggande utgångspunkterna för det reformbehov som finns inom bostadssektorn. Enligt bostadsutskottets mening svarar de förslag som förs fram i Kristdemokraternas partimotion 1999/2000:Fi210 om förändringar inom utgiftsområde 18 under den närmaste treårsperioden bäst mot denna inriktning.

Utskottet delar således vad som i partimotionen anförts om reformbehovet inom utgiftsområde 18. Bostadsbidragen bör förstärkas och göras mer rättvisa. Det kan ske genom att de individuella inkomstgränserna slopas och de snäva regler för den bidragsgrundande bostadsytan som infördes år 1997 ändras. Stödet till de barnfamiljer som har den mest utsatta ekonomiska situationen bör förbättras genom att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget höjs med 100 kr per barn.

En sänkning av fastighetsskatten enligt förslag från Kristdemokraterna ger förutsättningar för besparingar på räntebidragen. Vidare kan en besparing uppnås genom att de lokala investeringsprogrammen avvecklas år 2001. Det statliga stödet inom sektorn bör riktas mot särskilt angelägna områden. De kontinuerligt ökande problemen med allergier måste leda till att samhället tar sin del av ansvaret för att de miljöer där barn och ungdomar vistas dagligen inte är hälsovådliga. Det är också nödvändigt att samhället tar ett ansvar för att förbättra bostadssituationen för ungdomar och studenter. Ramförslaget enligt Kristdemokraternas motion ger utrymme för nya satsningar på studentbostäder och på förbättrad inomhusmiljö.

Sammantaget innebär de ovan redovisade åtgärderna att ramen för utgiftsområde 18 bör fastställas i enlighet med förslaget i motion 1999/2000:Fi210 (kd) yrkandena 4 och 5. Regeringens förslag, liksom övriga aktuella motionsyrkanden, avstyrks.

3. Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002

Rigmor Ahlstedt (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002 börjar med ”De förslag” och slutar med ”2000–2002 tillstyrks” bort ha följande lydelse:

Bostadspolitiken bör inriktas på att skapa förutsättningar för en väl genomtänkt samhällsplanering och en god bostadsförsörjning. Viktiga inslag i detta arbete är att finna former för att öka miljöhänsynen i planeringen. Vidare måste jämställdhetsaspekterna beaktas i alla planeringssammanhang liksom de sociala frågorna, barnens behov och tillgängligheten för funktionshindrade. Det måste skapas förutsättningar för att tillskapa bra bostäder till rimliga kostnader.

Det förslag till ram för utgiftsområde 18 som läggs fram i Centerpartiets partimotion 1999/2000:Fi211 innebär både att möjligheten till besparingar tas till vara och att utrymme skapas för vissa offensiva satsningar inom sektorn. Besparingar inom utgiftsområdet uppnås bl.a. genom att ett moratorium införs för realt ökade anslag till statliga verk och myndigheter. Myndigheterna ges dock kompensation för löneökningar och inflation.

De miljömässiga resultaten av stödet till lokala investeringsprogram har hittills visat sig vara relativt begränsade. Kritik har också riktats mot handläggningen av stödet inom Regeringskansliet. Stödformen bör avvecklas snarast, men redan ingångna avtal med kommunerna bör fullföljas. Vidare kan vissa besparingar genomföras på myndighetsanslagen inom utgiftsområdet genom att anslagen inte realt räknas upp.

De förordade besparingarna ger utrymme för en ökad satsning på byggforskning, radonsanering och stödet till fukt- och mögelskadade hus. Vidare innebär Centerpartiets ramförslag att ett investeringsbidrag för merkostnader som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad kan införas år 2000 i enlighet med riksdagens beslut våren 1998. Regeringens förslag att senare lägga detta stöd skulle ge helt fel signaler till byggbranschen. Centerpartiets ramförslag medger också att 75 miljoner kronor avsätts för ett investeringsbidrag för byggande av studentbostäder. Samhället måste ta sitt ansvar för bostadsbristen på universitets- och högskolorna.

Utskottet ställer sig sammanfattningsvis bakom förslagen i Centerpartiets partimotion 1999/2000:Fi211 yrkandena 11 och 12 om ramen för utgiftsområde 18. Regeringsförslaget, liksom övriga aktuella motionsyrkanden, avstyrks.

4. Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002

Yvonne Ångström (fp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 samt preliminär ram för budgetåren 2001 och 2002 börjar med ”De förslag” och slutar med ”2000–2002 tillstyrks” bort ha följande lydelse:

Den svenska bostadspolitiken står inför flera stora utmaningar. Bostadsbyggandet är fortfarande rekordlångt trots en tilltagande bostadsbrist på flera orter. Bruksvärdessystemets tillämpning har lett till hyresnivåer som i många fall upplevs som orättvisa. Den tilltagande etniska och sociala segregationen bidrar till att vissa bostadsområden hamnat i en negativ spiral. Bostadsbidragssystemet medför tillsammans med skatter och barnomsorgstaxor att många barnfamiljer drabbas av stora marginaleffekter när arbetsinkomsterna ökar. Det gäller exempelvis vid en övergång från deltid till heltid eller när någon i hushållet går från arbetslöshet till arbete. I motioner från Folkpartiet har bl.a. dessa frågor tagits upp och åtgärder föreslagits. Vissa av dessa åtgärder påverkar nivån på anslagsramen för utgiftsområde 18 under åren 2000–2002. Förslag i denna fråga redovisas i Folkpartiets partimotion 1999/2000:Fi212.

Bostadsutskottet delar vad i partimotionen anförts om behovet av åtgärder inom utgiftsområde 18. Besparingar kan uppnås på anslaget för räntebidrag genom en snabbare höjning av den s.k. garanterade räntan. Vidare kan besparingar göras på byråkratin inom Boverket och Lantmäteriverket. Stödet till de lokala investeringsprogrammen har kritiserats av bl.a. Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer. Anslaget för denna stödverksamhet kan avvecklas. I syfte att minska bidragens marginaleffekter växlas delar av bostadsbidragen mot en höjning av det generella barnbidraget. Detta och vissa övriga regeländringar leder till en minskad belastning på anslaget för bostadsbidrag.

Sammantaget innebär vad utskottet nu förordat att ramen för utgiftsområde 18 för åren 2000–2002 bör bestämmas i enlighet med Folkpartiets partimotion 1999/2000:Fi212 yrkandena 4 och 6. Regeringsförslaget i denna del samt förslagen i övriga partimotioner avstyrks.

5. Fastighetsbeskattningen

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med ”En allmän” och slutar med ”dess alternativ” bort ha följande lydelse:

I budgetpropositionen räknar regeringen med att statens inkomster från fastighetsskatten skall öka med 6,6 miljarder kronor mellan åren 2000 och 2001. Den andra sidan av saken är att detta kommer att drabba de enskilda hårt. Redan höga kostnader för boendet kommer att öka. Följderna blir helt oacceptabla för boende såväl i hyreshus som i småhus.

Redan i dag går, enligt siffror från Byggentreprenörerna, 60 % av hyran för en nybyggd lägenhet åt för att betala skatt och andra pålagor som tagits ut och fortlöpande tas ut med boendet som yttersta skatteobjekt. Här ligger förklaringen till att det är dyrt att flytta in i nyproducerade lägenheter. Men det blir allt dyrare att också bo i redan befintliga hyresrätter. Bara fastighets-skatten kostar de boende i hyreshus minst en månadshyra per år. För småhusägare varierar fastighetsskatten mycket beroende på var fastigheten ligger. Det kan i många fall röra sig om belopp över 1 500 kr i månaden för ordinära småhus eller fritidsfastigheter i vissa lägen. År 2001 – när frysningen av fastighetsskatten upphör – kan många familjer förvänta sig en fastighetsskattehöjning på uppemot 10 000 kr eller mer om året. Därtill kommer att den allmänna fastighetstaxeringen för hyreshusen medför i genomsnitt en ökning av taxeringsvärdena på 30–50 %. Resultatet kommer för boende i hyreshus i vissa områden att bli att ytterligare en månadshyra kommer att utgöras av skatt.

Mot den nu angivna bakgrunden är det oansvarigt av regeringen att den inte tidigare lagt och inte heller nu lägger fram förslag som innebär en långsiktig strategi för en sänkning av fastighetsskatten. Sänkningen av fastighets-skatten till 1,2 % för hyreshusen är visserligen ett steg i rätt riktning. Den är emellertid långt ifrån tillräcklig, inte minst därför att regeringen genom att återinföra omräkningsförfarandet avser att hämta hem 4,9 miljarder kronor. Regeringens förslag är därtill felaktigt eftersom det inte omfattar en sänkning av fastighetsskattesatsen till samma nivå vad gäller egnahem.

Moderata samlingspartiet anser att fastighetsskatten successivt skall avvecklas. Som en viktig åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen frysas på dagens nivå. Härigenom mildras effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden, vilka med dagens regler leder till kraftigt höjda taxeringsvärden och därmed åtföljande höjd skatt. Skattesatsen för småhus skall för år 2000 sänkas till samma nivå som för hyreshus, dvs. 1,2 %. Därefter skall skattesatsen sänkas ytterligare. För år 2001 skall den vara 1,1 % och för året därefter 1,0 %. Underlaget för skatten skall utgöras av byggnadsvärdet och halva markvärdet.

Genom att reducera markvärdet vid beräkningen av skattens storlek löser man ytterligare ett problem. De kraftiga ökningarna av de totala taxeringsvärdena i attraktiva områden, med de negativa konsekvenser dessa ökningar fört med sig för de boende, har huvudsakligen manifesterats i höjda värden för marken. Genom att reducera markvärdet åstadkommer man framför allt en lindring i områden där de stora regionala orättvisorna i dag finns.

Som framgått är de förändringar som nu bör genomföras steg på väg mot ett avskaffande av fastighetsskatten. För tydlighetens skull bör här göras klart att avsikten inte är att den skall ersättas med andra pålagor i form av en schablonintäkt eller liknande. De första förändringar vi nu och de närmaste åren önskar se genomförda gör det möjligt att relativt snart genomföra en förenkling av fastighetstaxeringen. Fastighetstaxeringen kostar det allmänna stora pengar. Regelsystemet för denna har blivit ogenomträngligt och dess tillämpning upplevs som kineseri.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen bör bifalla de förslag som lämnats i Moderata samlingspartiets partimotioner Bo206 yrkande 7 samt Sk318 yrkandena 9, 10 och 12 jämte motsvarande förslag i andra m-motioner.

6. Fastighetsbeskattningen

Ulf Björklund (kd) och Harald Bergström (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med "En allmän" och slutar med "dess alternativ" bort ha följande lydelse:

Sverige har den i särklass hårdaste beskattningen av boendet i hela världen. I de europeiska länderna är momsen lägre, försäljningsskatt är mycket sällsynt och fastighetsskatten mycket begränsad. Vissa länder har över huvud taget ingen fastighetsskatt. Stora skillnader finns mellan länderna vad gäller boendekostnaderna sedda i förhållande till hushållens disponibla inkomster. I de europeiska länderna var genomsnittet 20 % år 1993, i Sverige så mycket som 30 %.

Statens intäkter och kostnader för boendet kommer att genomgå dramatiska förändringar de närmaste åren. Statens nettokostnader *har varit* stora. Ökade intäkter, bl.a. fastighetsskatt och moms på byggandet jämte sjunkande räntebidrag, gav staten ett positivt netto för boendet redan 1997. Statens utgifter för räntebidrag kommer från 1997 till 1999 att ha sjunkit från 20 miljarder till 7,5 miljarder kronor. Det är orimligt att staten tar in ökade skatter på boendet när kostnaderna i form av räntebidrag sjunker. Fastighets-skatten borde i stället sänkas i samma takt som räntebidragen sjunker. Pro-

gnosen pekar på att nettot mellan fastighetsskatt och räntebidrag år 1999 blir ca 15 miljarder kronor.

Skatt efter bärkraft är en princip som vi ställer oss bakom. Fastighetsskatten drabbar alla boende oavsett inkomst och betalningsförmåga. Den är en skatt på en inkomst som inte finns och strider således mot den nämnda principen. Skatten hotar i vissa fall äganderätten liksom den enskildes trygghet vad gäller besittningen av det egna hemmet. Personer med låga inkomster har inte råd att betala skatten. Att göra det möjligt att äga sin bostad också för låginkomsttagare är att verka för ett jämlikt samhälle, ett samhälle där äganderätt inte kräver stora pengar. Fastighetsskatten ökar den sociala segregeringen och motverkar möjligheterna för ett permanent boende i många områden som är attraktiva för de fritidsboende.

Genom regeringens förslag att bara sänka skattesatsen för hyreshusen till 1,2 % ökar regeringen den redan stora snedfördelningen av beskattningen mellan boende i hyreshus och egnahem. Per kvadratmeter och år räknat betalar villaägaren mer än vad som är fallet för hyreshus.

Vi anser att systemet med statlig fastighetsskatt på sikt bör avvecklas och att i stället kommunerna bör ges en möjlighet att ta ut en avgift för täckande av kostnaderna för gatuunderhåll, brandförsvar och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten.

Regeringens förslag till sänkning av fastighetsskatten för hyreshus till 1,2 % år 2000 bör enligt vår mening godtas. Vi vill följande år sänka skatten stegvis för småhus (egnahem) så att de når samma nivå och ändra taxeringsreglerna så att lägesfaktorns genomslag på byggnadsvärdet begränsas. Redan nu vill vi i fråga om fastighetsskatten för år 2000 genomföra att den beträffande det markvärde som överstiger 150 000 kr enbart skall beräknas på en tredjedel av värdet. Som en viktig åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen frysas på dagens nivå. Härigenom mildras effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden, vilka med dagens regler leder till kraftigt höjda taxeringsvärden och därmed åtföljande höjd skatt. Förslaget i Kristdemokraternas partimotion Sk325 yrkande 16 och andra motsvarande motionsförslag bör således genomföras.

7. Fastighetsbeskattningen

Rigmor Ahlstedt (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med "En allmän" och slutar med "dess alternativ" bort ha följande lydelse:

Boendet omfattar inte bara bostaden i sig utan avser också tryggheten av ett hem. Valfrihet och mångfald i boendet är en grundpelare i bostadspolitik och en del av välfärdspolitiken. Att äga sitt hem har ett värde i sig. Fastighetsskatten träffar människor utan hänsyn till deras kraft att bära den. Inriktningen bör därför vara att skatten successivt skall sänkas. Skattesystemet bör dessutom ersättas med ett system med schablonintäkt mot vilket avdrag får göras för fastighetens kostnader, såväl kostnader för räntor som för underhåll och reparation. Ett sådant system har flera fördelar, bl.a. bestraffar det inte lika påtagligt den som gör miljö- och energiförbättringar på fastigheten.

Centerpartiet biträder inte den sänkning av fastighetsskatten på hyreshus som regeringen föreslår. Det är föga troligt att sänkningen kommer att slå igenom så att den kommer hyresgästerna till godo. Det är i stället bättre att ta ett samlat grepp på hela fastighetsbeskattningen än att göra en tillfällig sänkning som vid fullt genomslag motsvarar två kvällstidningar i månaden för den boende. Riksdagen bör därför med bifall till Centerpartiets partimotion Sk324 yrkande 26 avslå regeringens förslag om tillfälligt sänkt fastighets-skatt för hyresfastigheter.

En särskilt viktig fråga som kräver åtgärder redan vid beskattningen år 2000 gäller den hårda beskattning som fastighetsskattesystemet innebär för de fastboende i attraktiva skärgårdsområden och andra fritidshustäta områden. Det framstår som orimligt att människor med vanliga inkomster till följd av fastighetsskatten skall tvingas flytta på grund av att deras hus ligger i ett attraktivt område. Problematiken har varit väl känd under en längre tid. Frågan är naturligtvis väsentlig ur den synvinkeln att den enskilde skall kunna känna trygghet i sitt boende. Men i ett vidare perspektiv riskerar alltför många områden att inom kort huvudsakligen bestå av fastigheter som ägs av fritidsboende. Detta utarmar den offentliga servicen samt förstör landskapsbilden och kulturen i sådana områden. Lösningen på detta problem bör ske inom ramen för taxeringsförfarandet på så sätt att belägenhetsfaktorn får en minskad betydelse vid taxeringen. I Centerpartiets budgetmotion Fi211 har förslaget uppskattats kosta statskassan ca 30 miljoner kronor. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande ställa sig bakom förslaget i Centerpartiets partimotion Sk324 yrkande 27 så att problemen för de fastboende i attraktiva områden får sin lösning.

8. Fastighetsbeskattningen

Yvonne Ångström (fp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med "En allmän" och slutar med "dess alternativ" bort ha följande lydelse:

Fastighetsskatten utgör en stor del av många människors boendekostnad. Den drar i dag in ca 25 miljarder kronor till statskassan. Skatten upplevs av många som orättvis. De successivt höjda skattesatserna har tydliggjort att skattebeloppen blir olika för likvärdiga bostäder beroende på var de ligger. Skattebeloppen har ökat kraftigt för många sedan de gjort sitt fastighetsförvärv.

I syfte att uppnå symmetri i bostadsbeskattningen med de avdragsmöjligheter ägarna till egnahem har bör egnahemmen (småhusen) beskattas. Däremot bör nivån på beskattningen sänkas. Också den form som i dag tillämpas för beskattningen av fastigheter är oacceptabelt. Det finns för många brister i dess utformning. Övervägande skäl talar för att denna form bör överges och att man i stället övergår till en schablonintäktsbeskattning. En schablonintäkt beräknad på taxeringsvärdet bör läggas till inkomstslaget kapital varifrån kapitalkostnader, främst räntor, kan dras. Ett förslag byggt på dess grundstenar bör kunna införas inför år 2001.

Genom att genomföra ett nytt beskattningssystem med ett lägre skatteuttag i enlighet med vad som föreslagits i Folkpartiets partimotioner Fi212 och

Sk327 kommer de problem som under lång tid dominerat fastighetsskattedebatten att få sin lösning. Folkpartiet har varit drivande för att en tillfällig lättnad av fastighetsskatten skall genomföras för de värst drabbade fastboende i attraktiva fritidsområden och i andra särskilt utsatta bostadsområden med snabb värdestegring. Frågan har diskuterats under alltför lång tid utan att något reellt har blivit gjort. I avvaktan på en helt reformerad beskattning, som enligt vad som nyss nämnts bör genomföras inför beskattningsåret år 2001, bör en provisorisk lösning genomföras för att lösa dessa problem i enlighet med vad som förslagits i Folkpartiets partimotioner Fi212 yrkande 23 i motsvarande del och Sk327 yrkande 18.

9. Skattereduktion för hushållsnära tjänster m.m.

Knut Billing (m), Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m), Yvonne Ångström (fp) och Harald Bergström (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Skattereduktion för hushållsnära tjänster m.m. börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Sysselsättningen i Sverige är fortfarande låg och ändå har regeringen svårt att komma till skott. Det behövs en mängd olika insatser som syftar till en snabb ökning av sysselsättningen, ett dynamiskt näringsliv och ett växande välstånd i Sverige. I flerpartimotionen 1999/2000:Sk312 (m, kd, fp) föreslås därför att en skattereduktion på 50 % införs för privatpersoners betalning av arbetskostnaden för ROT-arbeten och hushållstjänster som utförs i det egna hemmet. Den maximala reduktionen föreslås bli 25 000 kr. Förslaget är ett viktigt steg mot lägre skatt och en växande och dynamisk tjänstesektor. Det går lätt att genomföra och ger sannolikt snabbt fler nya arbeten. Förslaget förbättrar förutsättningarna för den vita marknaden för hushållstjänster. Det leder till ett ökat antal arbeten. Svarta arbeten blir vita. Valfriheten för hushållen ökar. Jämställdheten ökar, liksom effektiviteten i ekonomin. Förslaget kan genomföras omedelbart. I enlighet med förslaget i motion 1999/2000:Sk312 (m, kd, fp) bör därför lagen (1996:725) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus dels omedelbart på nytt sättas i kraft, dels utökas till att också omfatta andra hushållsnära tjänster.

10. Skattereduktion för hushållsnära tjänster m.m.

Rigmor Ahlstedt (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Skattereduktion för hushållsnära tjänster m.m. börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Inom tjänstesektorn finns det möjlighet att genom åtgärder på skatteområdet skapa flera arbeten och företag. Sänkta skatter på hushållsnära tjänster skulle dessutom möjliggöra för fler med vanliga inkomster att nyttja hushållstjänster och skulle leda till en större valfrihet för hushållen. Det kan t.ex. gälla barnfamiljer och äldre eller fysiskt svaga personer. De tjänster som avses är sådana som utförs i hemmet såsom tvätt, städning, omsorg och trädgårdsskötsel. En sådant skattesänkning skulle leda till att nya småföretag

växer fram vilket i sin tur skulle skapa åtskilliga nya arbetstillfällen. Den svarta sektorn skulle bli vit. I enlighet med förslaget i motion 1999/2000: Sk324 (c) yrkande 11 bör därför från den 1 juli 2000 införas ett s.k. RUT-avdrag med en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet. Den maximala reduktionen bör bestämmas till 20 000 kronor per hushåll och år. Vidare bör ROT-avdraget permanentas.